BELIANSKA JASKYŇA

1. AREÁL

Vážení návštevníci, v mene Správy slovenských jaskýň Vás vítame v Národnej prírodnej pamiatke, v Belianskej jaskyni. Belianska jaskyňa je najvyššie položenou sprístupnenou jaskyňou na Slovensku a jej vchod sa nachádza v nadmorskej výške 890 m. Vstupné časti jaskyne poznali zlatokopi už v prvej polovici 18 storočia, o čom svedčia nápisy ich mien na skalných stenách. Jaskyňu objavili dňa 22. 7. 1881 horskí vodcovia Johan Britz a Július Husz. Prvé merania sa uskutočnili v tom istom roku, v roku 1882 bola sprístupnená a v roku 1896 aj elektricky osvetlená.

Jaskyňa je vytvorená v druhohorných strednotriasových tmavosivých gutensteinských vápencoch. Jej vznik podmienili medzivrstevné plochy vápencov, menej tektonické poruchy, pozdĺž ktorých prenikali a prúdili vody. Prvotné podzemné dutiny boli úplne vyplnené vodou, ktorá okrem chemického rozpúšťania vápencov pôsobila i tlakovým prúdením. V jaskyni dominujú mohutné kupolovité tvary.

Hlavné časti jaskyne sa vytvorili už pred štvrtohorným zaľadnením Tatier. Pravdepodobne vznikli pôsobením agresívnych vôd, ktoré prenikali z povrchu a miešali sa s hlbšími vodami v čase, keď pôvodne rozsiahlejšia plošina Kobylieho vrchu nad jaskyňou sa rozčleňovala počiatočným zahlbovaním doliny Bielej. Počas vývoja jaskyne sa podzemné priestory takmer úplne vyplnili splavenými jemnými sedimentmi, ktoré boli neskôr vyplavené.

V súvislosti s prehlbovaním doliny Bielej od konca treťohôr poklesávala hladina podzemnej vody. Na postupné poklesávanie vodnej hladiny v jaskyni miestami poukazujú vodorovné zárezy v skalných stenách. Niektoré časti jaskyne však mohli byť zaplavené aj neskôr, následkom vyplnenia spodných odtokových kanálov naplavenými sedimentmi. Vody vtekajúce do jaskyne v čase ústupu ľadových dôb už iba čiastočne remodelovali skôr vytvorené podzemné priestory. V súčasnosti sa priesakové vody zo zrážok sústreďujú v najnižších častiach jaskyne, kde vytvárajú občasné potôčiky. Tieto pravdepodobne vyvierajú v riečisku Bielej pod jaskyňou.

Celková zameraná dĺžka jaskyne je v súčasnosti viac ako 4200 m. Prehliadková trasa meria 1370 m. Výškový rozdiel na tejto trase je 112 m., ktorý prekonáte 866 schodmi. Priemerná ročná teplota sa pohybuje od 5,0 do 6,3 °C , teplota vody 5,2 °C, pričom relatívna vlhkosť vzduchu je viac ako 90 %. Prehliadka trvá približne 70 minút.

Jaskyňa je chránená najvyšším stupňom ochrany preto je tu zakázané jesť, piť, fajčiť, akýmkoľvek spôsobom znečisťovať podzemné priestory, dotýkať sa elektroinštalácie, vybočovať z vyznačených chodníkov a dotýkať sa alebo akýmkoľvek spôsobom poškodzovať krasovú výzdobu.

V jaskyni je zakázané fotografovanie a filmovanie bez zaplatených poplatkov.

Prajeme Vám príjemný zážitok z prehliadky!

2. VSTUPNÁ DVORANA (Rázcestie)

Priestory, v ktorých sa nachádzame, sú nazývané Mohutná vstupná dvorana. Sú prístupné čiastočne prekopanou chodbou. Asi v polovičke chodby po pravej strane si všimneme časť objavného komína, ktorým sa dostali do jaskyne objavitelia. Na strope a stenách v týchto spodných priestoroch jaskyne vidíme kotlovité vyhĺbeniny, ktoré vznikli rozpúšťacou činnosťou vody pod tlakom. Povyše po pravej strane chodníka uvidíme jazierko zvané Biela studňa, vyššie nad ním Zelené jazierko, oproti ktorému sa po ľavej strane chodníka nachádza priepasť hlboká 26 metrov zvaná Čertove hrdlo. Schodmi hore sa dostaneme do časti zvanej Pustá sieň, kde vyniká kužeľovitý stalagmit vysoký 160 cm, zvaný Tulák.

Prehliadka bude pokračovať vo Vysokom dóme.

3. VYSOKÝ DÓM

Nachádzame sa vo Vysokom dóme s výškou 20 m. Z presakujúcich vôd, ktoré obsahujú nadbytočné množstvo rozpusteného uhličitanu vápenatého, sa tvorí jaskynná výzdoba. Zhora visiace kvaple nazývame stalaktity, ktoré majú vo vnútri kanálik, zdola rastúce kvaple sú stalagmity. Vytvárajú sa

vyzrážaním uhličitanu vápenatého z kvapiek vody. Keď sa spoja stalaktit so stalagmitom, vzniká stĺp alebo stalagnát. Na niektorých stenách jaskyne sa vytvára mäkký nátek, tzv. sinter, ktorý sa vyzráža priamo z jaskynného ovzdušia. Ovzdušie je v jaskyni preplnené drobnými vodnými kvapkami, ktoré obsahujú vysoké percento uhličitanu vápenatého (tzv. aerosól). Tento aerosól blahodarne pôsobí najmä na horné dýchacie cesty, čo sa využíva pri speleoterapii, liečbe v jaskyniach.

Pred nami na stene vyniká čistý biely sintrový útvar pripomínajúci siluetu Levočskej bielej pani. Pod naklonenou stenou sa nachádza Žlté jazierko. V prehliadke jaskyne budeme ďalej pokračovať Dlhým dómom, kde uvidíme menšie stalagmity. Po ľavej strane pri chodníku je stalagmit nazvaný Kamenný hríb, nad ním po pravej strane sa nachádza kaskádovitá výzdoba – Krokodília koža a oproti nej je Srdcové jazierko. Nad ním sa nachádza kužeľovitý stalagmit – Kamenná váza s malým jazierkom navrchu. Po pravej strane si všimneme ďalšiu skupinu stalagmitov zvanú Trpasličí háj.

Ďalej budeme pokračovať do Palmovej siene.

4. PALMOVÁ SIEŇ

Predmetom ochrany nie sú len sintrové útvary v jaskyniach, ale aj živočíšstvo. Niektoré jaskynné živočíchy sa úplne prispôsobili vlhkému, studenému a tmavému podzemnému prostrediu. Sú veľmi zraniteľné a vzácne. V Belianskej jaskyni žije drobný vzácny vodný kôrovec, ale vyskytujú sa tu aj rôzne iné drobné bezstavovce. Spomedzi asi 30 druhov netopierov zistených na území Slovenska, bolo v Belianskej jaskyni zistené v zimnom období 7 druhov. Dominantné sú Netopier obyčajný a Netopier fúzatý. Všetky druhy našich netopierov sú užitočné a vyhynutím ohrozené živočíchy, ktoré sa živia hmyzom. Zasluhujú si preto našu pozornosť a všestrannú ochranu.

Priestor, v ktorom sa nachádzame sa nazýva Palmová sieň so Zrkadlovým jazierkom uprostred. Po pravej strane vidíme skupinu stalagmitov Kaktusový háj.

Odtiaľto prejdeme sčasti prekopanou Chodbou utrpenia do Zbojníckej komory, kde sa opäť zastavíme.

5. ZBOJNÍCKA KOMORA

Nachádzame sa v Zbojníckej komore. Pomenovanie dostala podľa stalagnátu hore nad schodmi, ktorý nám pripomína sediaceho Jánošíka, slovenského národného hrdinu 18. storočia. V pozadí vidíme Klenotnicu so Zlatým jazierkom. Na dne jazierka sa nachádzajú karfiolovité výrastky sintra tzv. pysolity. Pred jazierkom vidíme stále rastúci stalaktit, zvaný Svokrin jazyk. Päťdesiatimi dvomi schodmi vystúpime na najvyšší sprístupnený bod jaskyne 1002 m, odkiaľ budeme zostupovať cez mohutný a bohato zdobený Kaltsteinov dóm až do Dómu veľkých vápencových vodopádov.

6. DÓM VEĽKÝCH VODOPÁDOV

Do Dómu veľkých vápencových vodopádov sme sa dostali prerazenou spojovacou chodbou. Vodopád je dlhý 56 m a ukončený v tvare orgánových píšťal. Prehliadka bude teraz pokračovať cez najkrajšie zdobenú časť jaskyne – Galériu. Vyniká bohatou sintrovou výzdobou.

Z Galérie zostúpime do Tichej siene, ktorú v dávnych dobách vypĺňalo jazierko. Postupne sa dostaneme do Hudobnej siene, ktorú vidíme pod sebou dole.

7. HUDOBNÁ SIEŇ

Nachádzame sa v Hudobnej sieni. Pomenovanie dostala podľa zvuku dopadajúcich kvapiek vody na hladinu jazierka a jaskynné dno. Vzadu za jazierkom vidíme krásne, snehobiele, miestami sivé , alebo i žlté záclonovité previsy. Pre výborné akustické podmienky sa v tejto sieni občas organizujú hudobné koncerty klasickej hudby.

Z Hudobnej siene zostúpime Rúrovitým dómom do Bieleho dómu, v ktorom dominuje najväčší stalagnát v jaskyni – Biely stĺp. Umelo prekopanou chodbou prejdeme do Siene

trosiek. Následkom rútenia časti stropu bola zničená pôvodná kvapľová výzdoba. Cez takzvanú Perníkovú chalúpku a Zoologickú záhradu sa dostaneme do Vstupnej dvorany, kde sa začínal prehliadkový okruh.

Návštevou Belianskej jaskyne ste sa mohli presvedčiť, aké hodnoty skrývajú jaskyne na Slovensku. Preto sú podľa zákona o ochrane prírody a krajiny všetky jaskyne chránené ako prírodné pamiatky, najvýznamnejšie ako národné prírodné pamiatky. Na Slovensku je známych vyše 8000 jaskýň. Každá z nich sa vyznačuje určitou osobitosťou preto Vám odporúčame navštíviť aj ďalšie, prístupné verejnosti, Najbližšie k Belianskej jaskyni sa nachádza Važecká jaskyňa (približne 50 minút cesty autom), v ktorej sa môžete oboznámiť so spôsobom života jaskynných medveďov.

Ďakujeme Vám za pozornosť a za návštevu jaskyne. Dúfame, že sa Vám jaskyňa páčila a prajeme príjemnú cestu za ďalšími krásami slovenskej prírody.